

LO TEATRO CATALÁ

ANUNCIS
Y RECLAMS
á preus
CONVENCIONALS

PERIODICH SETMANAL INDEPENDENT

DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS,

Destinat principalment á fomentar lo progrés é interessos del Teatro de Catalunya

Director: **D. Joan Brú Sanclement**

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ
carrer Aribau
93, 3.er, 1.^a

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. . . 1.00 pesseta trimestre.
Fora. 1.50 » »

ULTRAMAR

{ Semestre. . . 7 pessetas
{ Tu any. . . . 12 »

PREUS DE CADA NÚMERO

Número corrent. . . . 10 céntims
Id. atrassat. 15 »

La propietat intelectual

III.

Son tants los articles de la ley y del reglament de que tractem, que 'ls hi donan marcat caràcter de parcialitat á favor dels propietaris d'obras literarias ó musicals ab preferència á las empresas, que basta obrir qualsevol de las planas de tant flamants disposicions legal ó reglamentaria, si 's vol trovar assumpto que demostri nostra afirmació. En proba d' aixó, si agafem la «Novísima colección legislativa de teatros», en la primera plana hi trovem l' article 62 del reglament que diu aixís: *No podrá ser representada, cantada, ni leída en público obra alguna, manuscrita ó impresa, aunque ya lo haya sido en otro teatro ó sala de espectáculos, sin previo permiso del propietario.*

Aquí hi há una verdadera injusticia.

Un autor, quant t'escrita una obra, pot conservar 'l manuscrit ó pot ferla imprimir y posarla á la venta. Tothom pot tenirla en aquet cas; per lo tant, tothom passa, adquirintla, á ser propietari, materialment parlant, del exemplar que hagi comprat.

Tenim, donchs, respecte á una mateixa obra, qualsevol que sia, dos classes de propietat; la de concepció ó de la inteligencia y la de pertinenca, ó siga la material.

Ara bé: si un particular qu' ha comprat un drama, una novela ó una comedia (de que per aquet sol fet n' es legalment propietari) vol llegirla *en públich*, ¿perqué ha de menester lo permís del propietari, si 'l propietari del exemplar—qu' es lo que fá falta per llegirla—ja ho es ell?

¿No sería natural y, sobre tot, just que l' autor ó propietari *intelectual* d' una producció, quant volgués reservar-se aquet dret de que la llejis solament aquell á qui á ell li dongués la

gana, no pogués ferla publicar impresa? En semblant cas si que qui desitjés representarla, cantarla ó llegirla, hauria d' acudir per premissió al propietari del manuscrit, y aquell podria donarli ó negarli 'l permís.

Y respecte á las empresas, cab preguntar: —Si, desde 'l moment qu' es impresa una producció dramática ó musical, tothom sense excepció pot obtenirla pagant lo preu establert, ¿perqué las empresas han de estar privadas del dret de ferlas representar, ab tal que paguin lo preu que préviament marquin la ley ó las tarifas establertas?

Se' ns dirá:—Perqué l' autor, ó mellor dit, lo propietari, ha de ser dueny absolut de fer ab la seva producció lo que mes bé li sembli.

No, aixó no déu ser, perque la propietat intelectual no es pas igual á la propietat material de las cosas.

En nostre article anterior várem demostrarho al fer véurer la diferencia que hi ha entre 'l propietari de una finca, d' un establiment, de una industria ó un invent qualsevol etc., y l' autor d' una producció literaria; y per si algú, creyent que volíam igualar tant heterogéneas propietats, no va enténdrer bè la nostra idea al parangonar la distancia que existeix entre ellas, direm que, en nostre concepte, lo que 's diu «propietat intelectual» aplicant semblant qualificatiu al treball dels escriptors ó poetas, déu considerarse, no com una propietat, y si sols com un dret innegable que t' tot autor á participar dels productos que á las empresas donguin las produccions que ell eseriu.

Tenim, donchs, que l' autor ó propietari (si aixís vol anomenársel) ha de obtenir resultat de las obras que concebeix; pero aquest resultat ha de estar en relació ab los productos de las mateixas obras, com ja ho reconeix la ley; y es precis que méntres los autors ó propietaris no pogan ser perjudicats per las empresas,

Necessitantse alguns exemplars de LO TEATRO CATALA dels números 11 y 12, **aquesta Administració demana** á las personas que no 'ls colleccionan y 'ls tinguin, que fassen lo favor de retornarlos, si volen, entregantlos ab lo folletí corresponent, en lo kiosko **El Sol** (Rambla del Centro), que se 'ls pagarán, á 20 céntims lo número.

aquestas no vingan tampoch á ser víctimas dels capritxos ó del procedir dels propietaris y dels editors de las obras teatrals.

Y aixó no s'alcansará fins que 's reformi la llei, procurant que resultin amparats los drets de tots; aixó es, lo dels autors en lo sentit de que no se 'ls defraudi lo que 'ls correspongui cobrar, y 'l dels empresaris pera que no 's véjin privats de representar las produccions que vulgan, ab tal de que páguin lo que estigui préviament estipulat y convingut.

Repetim que se 'ns objectará potsé que l' autor no pot tenir tals trabas, perque ha de disposar de l' obra desde 'l moment qu 'ell l' ha escrita; mes semblant objecció no es justa, perque l' autor ó propietari de qualsevol composició escénica, un cop fet l' éxit en lo teatro ahont s' hagi estrenat, cap perjudici reporta de que 's posi la producció en diferents teatros,—ans al contrari, hi té drets á cobrar,—y las empresas que 's dedican precisament al difícil negoci dels espectacles públics, si que 'n sufreixen, y gran moltes vegadas, de no poguer presentar novetats que, á no duptar, molts cops farien conéixer si la llei, tendint á favorir als autors, no 'ls hi privés de ferho.

L' argument, qu' hem sentit alguna vegada, de que sense obras no hi hauria medi de celebrar las funcions, tampoch val, desde 'l moment que queda contrarestat si s' considera que tant com tenir la producció, es necessari tenir teatro, y contar ab artistas, y disposar de alumbrat, y no caréixer de vestuari ni de cap de las demes circumstancias tan indispensables pera la representació com la propia obra que ha de ser posada en escena. Si tenint l' obra solament ja n' hi hagués prou pera fer la funció, tal rahó seria certa y poderosa; desde 'l moment que no basta, cau per sa base.

¿Y que direm de lo que disposa la llei al dir que *'ls gobernadors decretarán, á instancia del interesado, el depósito del producto de las entradas para el pago de los atrasos que adeude una empresa por derechos de obras, despues de satisfechos los correspondientes á los propietarios de las obras que en cada noche se ejecuten?*

Aquest article entranya, no ja una injusticia, sino dugas, y com si aixó no bastés, encarrega á la autoritat gubernativa funcions que sols al poder judicial correspon exercir.

Las injusticias consisteixen en donar preferencia á un autor, qu' ha de cobrar drets d' una funció posterior, sobre aquells á qui corresponen los que constitueixen un deute anterior, y en considerar privilegiats als propietaris *intelectuals* respecte á qualsevol altre acreedor que 's presenti, á qui, ni que reclamés, podria aténdrer cap governador, que 's guardaria bé d' embargar la taquilla; y la usurpació de facultats es

clara, al disposar que qui no es jutje decreti un embarch, segons diu l' article 104 del reglament com conseqüència del 49 de la llei.

Tal vegada l' estil que venim empleant sembli, si algu 'ns lleijeix ab prevenció, que volem anar contra 'ls drets dels autors ó de la propietat intelectual. No es pas aixís.

Ja en nostre primer article vam deixar sentat que 'es justíssim que 'ls autors ó propietaris de obras teatrals cobrin lo corresponent.

Lo que té d' evitarse, es que per anar en favor d' ells, sufreixi perjudici un tercer, y sobre tot, que baix l' amparo de la llei se pugan realisar abusos qu' ara de vegadas se cometén.

Aixó es fácil de lograrho, per quin motiu creyem oportú indicar nostra opinió (que ja 's despren de lo exposat en aquest modest treball) y que pot reduhirse á cambiar la llei, fent que estigui basada en no permétrer publicar impresas las produccions als autors que vulguin teni 'l dret d' autorisar la representació tan solament en los locals que 'ls acomodi, y además en que qualsevol empresa pugui ferlas representar sense permís previ, sempre que pagui los drets de tarifa y, en cas de divergencia entre ella y 'l propietari, los que senyali preventivament la llei, á que una y altre han de subjectarse.

Ab aquesta notable y senzilla modificació cambiaria l' esperit de la llei, observantshi tendencia justa que, evitant abusos de que podriam parlar si convingués, causarian benefici als propietaris, millorant també en general la situació de las empresas, y no donant preferencias injustificadas que, si be 's mira, no deixan de ser una de las causas del mal estat del teatro avuy en día.

Si en compte de destinar aquets articles á un setmanari (lo que 'ns obliga á ser molt breus) haguéssin de publicarse en un diari ó formar part d' un folleto, entrariam en més consideracions pera corroborar mellor la nostra téssis; pero com lo que tenim dit es suficient al objecte que demostrat queda, posem punt, al menos per ara, a un assumpto del que sols nos hem atrevit á parlar per ser de trascendental importancia.

P. DE R.

REVISTA D' ESPECTACLES

ELDORADO.—Ha acabat sas representacions en aquest teatro, ab una série de plens, la companyia de Juliá Romea. *En globo!* ó *El capitan Lapalisse* ha fet lo gasto durant la setmana, alternant ab sarsueletas d' éxit, entre ellas *Mam'zelle Nitauche* y *Rondo final*.

Dilluns va ser la despedida, haventhi un plé y molts aplausos dels espectadors que al final van

PAPER DE FUMAR

PLANAS

Marca registrada

Deposit: Unio, 2. — BARCELONA

FÉLIX CARRERAS

21, Riera Baja, 21

Unich representant de la acreditada Casa Biragli de Milán. Especialitat en corassas y armaduras complertas. Gran assortit de cinturons, diademas y otras joyas, en diferents metall propis pera vestuari de teatro. Se lloga y se serveix per temporadas complertas mediant contracta, encare que siga per obras de gran espectacle.

PREUS SUMAMENT MÓDICHS

fer surtir als artistes deu ó dotze vegadas, fins que Romea va dirigir la paraula, assegurant que tornará á treballar á Barcelona.

Nosaltres, donchs, al despedirnos, li dihem també:—Hasta la vista.—M.

GAYARRE.—Pocas vegadas ha obtingut cap artista un éxit més gran y més ligitim que 'l que alcansa lo passat divendres lo tenor Sr. Angioletti en la per ell primera representació de la difícil part de Roberto, de la obra de Meyerbeer *Roberto il Diavolo*.

Fou pera tots, públich y artistas, una verdadera sorpresa, lo relleu y modo de dir y cantar sa part, aixis en lo tercer com en lo quint acte. Lo numerós públich li tributá una ovació unánime, espontánea y calurosa, que fá clarament prevéurer lo brillant pervindre á que está destinat lo jove, estudiós é inteligent tenor que, al formar son repertori, vá de triunfo á triunfo. Nosaltres lo felicitem coralmment.

Lo repertori de la passada setmana no ha sigut altre que 'ls *Amantes de Teruel* y *Roberto*, óperas que diumenje portaren á aquet popular colisseu, extraordinaria aglomeració de gent.

Tanta ó més n' hi va haver antes d' ahí ab ocasió del benefici del mestre Perez Cabrero, á qui 'l públich va demostrar sas simpatias, colmantlo d' aplausos y de regalos, y tributantne també á la senyoreta Perez Cabrero, filla del beneficiat, per l' acert y gracia ab que interpreta la sarsueleta *Un gatito de Madrid*.

Sembla que la empresa allargará la temporada una setmana, posant *Carmen* de Bizet y *Ruy Blas*, ópera molt temps há no cantada en aquesta capital.—U. D. O.

CIRCO ECUESTRE.—La nova pantomina *Robert-Macaire y Bertrand* que cada nit se representa en lo favoregut Circo, ha obtingut un éxit molt satisfactori, especialment en las últimas representacions, pues que ha guanyat en ajust y ha sigut alleugerida de algunas escenas que la feyan un xich pesada.

Lo que més perjudicá en lo día del estreno, sigué la música que es de mal gust, perjudicant en lloch de afavorir l' espectacle. Aquest resulta, ab los nous retochs qu' hem dit, molt entretingut; per lo que creyem arribará á donársen ben número de representacions.—X. P.

Lo liri del llach,

En un llach d' aquí la vora
va neixe un liri preciós:
al véure'l ¡cóm si encantavan
tots los joves del entorn!

—Per ma Rosó vull collir-lo—
deya l' un,—prest sigui grós;
¡que contenta vaig á fer-la
quant l' hi donguí á la Rosó.—

Un altre també portaba
las mateixas intencions;

en tant lo liri creixia
fent cada dia mes goig.

Sa blancor, talment semblaba
la blancor dels papellons;
d' aroma com lo que feya
no n' hi havia de mellor.

Un matí tristos ploraban
tots los joves d' aquell lloch.
—¡Ay, Rosó! ja no puch durte
lo liri aquell tan hermós.

Eixa nit lo vent que feya
l' ha tirat del llach al fons.
¡Malehit sigui mil voltas,
malehit l' ayre traidór!

Aixis las il·lusions totas
quant neixen en nostre cor,
poch apoch van enfilantse
com feya aquell liri hermós.

Pero vé dia que á terra
cau per sempre la il·lússió,
restant sols per' consolarnos
eternament lo recort.

J. T y R.

BELLAS ARTS

SALÓ PARES.—La única novetat exhibida en dit centro d' art, es lo retrato de nostre malhaurat company en Rossendo Arús y Arderiu, obra escultórica original del conegut artista Sr. Montserrat, qui ha probat una vegada més son talent ab la execució de dit busto qu' es notable, tant per sa factura com per son perfecte paregut.

Los retratos al oli, originals del senyor Bernadet, se recomanan, en particular un, per son brillant color y modo de fer.—U. D. O.

APLAUSOS

LA BARBERIA DE CEBADO.—Es de tots sapigut que hi hagué á Barcelona lo saló del perruquer Duch, que tenia fama de molt luxós y elegant.

Lo fundador de la casa va morir, encarregant-se'n dels fadrins, lo Sr. Cebado, que li conserva la importancia. Pero la casa hont estava establert lo saló fou enderrocada se féu necessari trasladarlo á altre punt, fins y á tant, que estigués altra volta construhida. Aquesta ha estat feta á la moderna; y permetent tota mena d' instalació, 'l senyor Cebado, al llogar lo pis principal tingué la felis inspiració d' encarregar al reputat pintor senyor Padró l' arreglo de son nou local, donantli carta blanca y no fentli altra imposició sino que procurés que 'l nou saló fós superior á tots.

Lo modo de surtírsen lo Sr. Padró nos fá pèndrer avuy la ploma, perque al donar sa obra per acabada y presentarla al públich y á la critica imparcial pera que la jutji, té la inmensa satisfacció

PELUQUERÍA ARTÍSTICA

Saló per' afeitar, tallar y rissar lo cabell.

DE

LLUIS ANGLADA

GRAN ASSORTIT DE PERRUCCAS
y tota classe de postissos per' artistas de teatro
Boters, 8, entressuelo

ARXIU LIRICH-DRAMÁTICH
DE

BONNIN GERMANS

COPISTERÍA DE VERS Y MÚSICA

Se serveix per tot Espanya á preus baratos

Carrer del Vidre, 2. quart. Barcelona.

Despatx cada dia, fins á las 10 del vespre.

de rébrer elogis á grapats, comensant per lo propietari Sr. Cebado, que experimenta 'l doble goig de véurer qu' ha empleat bé son capital y que fins ara no se sap qu' existeixi un local, no que superi, sino que iguali al sen de la Rambla del Centro. Es una obra artística, de la que no fem detallada descripció per no privar als lectors de la sorpresa de la visita, perque es digna de ser vista, com son dignes de felicitació lo duenyo Sr. Cebado, á qui la donem per son esperit y tacto, aixis com al senyor Padró, per la realisació de una idea que honra á Barcelona, y als artistes que han contribuït al esplendor de la obra, entre 'ls que recordem als senyors Bernadet, Omdedeu y Montserrat.—F. J. G.

La companyia del teatro de Vich segueix representant obras catalanas. *La dida*, drama de Pitarra, tingué un excelent desempenyo, recullinhi molts aplausos la dama donya Adela Antigas y 'ls actors senyors Barba y Fages. En *La rondalla del infern* se distingiren, no sols los tres citats artistes, sino molt especialment lo galan senyor Planas. Sembla que 'ls vigatans están contents de la companyia, puig va en augment la concurrencia á las representacions. Nos n' alegrem.

PROTESTAS

Hem de ferla, y séria, sobre la forma ab que algun periódich de Málaga s' ha ocupat dels coros de Clavé, que hi han anat ab motiu de las últimas festas celebradas.

Alló no es criticar als coristas; es insultar la memoria de Clavé, que tant va treballar pera instruir y enaltir als obrers de nostra terra.

Y es insultar á Catalunya, al depreciar, com ho fa «Las Noticias», la prenda més típica del traje de nostre país, la barretina catalana.

Sápiga «Las Noticias»—dihem ab nostre colega «La Aurora»—que la *bayeta vermella* ab que 'l catalá cubreix honrosament son cap, s' ha confós ab la sang del enemich en qualsevol ocasió en que hagi perillat la honra ó la integritat d' Espanya, y ha donat lloch á fets heróichs quals narracions omplan las planas de nostra gloriosa historia.

Y súpiga també «Las Noticias» que, si no veu la importancia de la institució fundada al iniciarse lo gran moviment coral en Catalunya, nosaltres no deixem sense correctiu lo atach innoble que censurem en la present protesta.

La autoritat municipal de Manresa, després de la planxa feta privant *Lo monjo negre*, y del bunyol confeccionat pera deixar representar dit drama, ara surt denunciand á un periódich que s'ocupa de semblants actes.

Protestem del fet y acabem desitjant que «La Fraternidad» surti en bé de la denuncia.

SECCIÓ DEL PIROTÉCNICH

Trovantme avuy casualment en un lloch reservat, he agafat d' entre 'ls papers qu' esperan tanda, un número de «Las Afueras de Barcelona.»

Era del 31 de Maig prop-passat; pero semblaba d' avuy, perque de tant nou, pot dirse que ningú l' havia llejit encara.

¿Jo que sí? L' he fullejat. Es un gran periódich, no un periódich gran, ¡ey, entenemnos! sino un gran periódich.

Y ho proba lo que no li basta una redacció, sino que 'n té quatre: á Barcelona, á Gracia, á S. Andreu y á S. Gervasi.

Déu tenir molts redactors quant ha de menester tan lloch.

Quant se reuneixen tots, alló déu semblar un estudi.

¡Oh! sí, perque n' hi ha que saben ben poch d' escriurer.

Hi ha un tal *Latigazos*, que ja 's veu que sab manejar mes la tralla que la ploma.

Y no sols escriu malament, sino que en lo que escriu hi posa mentidas.

¡Oh! y mentidas que li poden costar caras.

Per exemple, parla de *Bocetos literarios* de la Sra. Sanchez de Pirretas y diu que l' autora n' hi va enviar y regalar un exemplar acompanyat d' un atent autógrafa «en LA que habla de méritos», etc. ¿Eh, quin de modo de faltar á las reglas de concordancia? ¡Vaya quin latigasso á la gramática!

* *

Y velshiaqui que aixis com una vespa quant pica fa mal, aixó del autógrafa va ferme l' efecte d' una fiblada d' escorpi.

Perque jo sé que no es cert que l' autora hi posés cap autógrafa.

Y sé més encara: 'm consta que 'l día 7 de Abril la redacció de «Las Afueras» va fer un velant-ofici —B. L. M. (que de tot participa 'l estrambóich document) á la Sra. de Pirretas, suplicant se dignés entregar al portador un exemplar de..... ¿*Bocetos literarios* dirán vostés, eh?

Donchs, no, senyors, de *ESBOZOS LITERARIOS*

Y la Sra. Sanchez de Pirretas va entregar l' exemplar; pero sense autógrafa, ¡ey, entenemnos! com ja tinch dit.

Jo crech que més valia que 'ls hagués donat quás de pansa de las que tenia á la taula pera postres, encarregant que se las menjessin per recordarse bé del titol del llibre que demanaban.

Pero 'l fet es que no hi havia autógrafa.

Y que si ara hi es, algú li haurá posat.

Y que la afirmació de «Las Afueras de Barcelona» es una mentida mes grossa que tots los disbarats que diu *Latigazos* en lo número de 31 de Maig.

Y com per cada mentida hi ha set anys de purgatori, l' haurá de purgar un día ó altre.

* *

Aixó si l' autora no ho pren per la part que crema, encarregantse de que 'ls tribunals li fassin purgar per medi de la corresponent querella.

Carme, 33

Máquinas de cusir, máquinas de fer mitja

SANTASUSANA

Aparatos para pendre dutxas.

Carme, 33

PREUS SENS COMPETENCIÀ

Taller pera adobar tota classe de máquinas — Se ven á plassos y al comptat

Carrer del Carme, 33.—BACRELONA

Ayuntamiento de Madrid

Perque aixis com ningú may fa cas de brams d'ase, ella no 'n ha fet del judici literari de l'obra per *Laligazos*; pero li ha causat enfado lo descaro y la barra de véurers fuetejada dihent lo que respecte al *desiljat* autógrafo y al *solicitud* regalo de la obra s'ha atrevit á estampar, faltant obertament á la vritat, l' articulista.

**

Pero deixemho anar, que potse vostés no están per *Laligazos*, ni per escoltar més lo que 'ls diu

LO POLVORISTA.

SECCIÓ DEL GRACIÓS

Tot bull

Bull lo mar en la tempesta,
bull l' oreig entorn del bosch,
lo cervell li bull al sabi,
bull l' amor dintre del cor.

Lo perfum fa la bullida
en lo cálzer de las flors;
pero..... l' qu' es á la meva olla
¡no hi veig may bulli un sigró!

Humoradas

Amor no sé lo qu' es; mes juraria
que déu ésser alguna tonteria.

Tanta farsa es ton cor, nineta mia,
que, si un estornut fas, ell es falsia.

Faula

De tant menjar pá tou lo noy Mat éu
va agafá un mal de ventre de ca 'l Déu.
y un mestre, de menjar massa pá sech
va morir de repente ab espetech.

Pera curar aquest mal lo que pertoca
es deixar á un recó l' pá menjant sols coca.

MAYET.

REPERTORI DE FORA

Mollet del Vallés, 14 Setembre

Fa tres dissaptes que treballa en lo teatro de aquest poble una companyia dirigida per lo senyor Tressols, que 'ls diumenges representa á Caldas de Montbuy. Las obras que fins ara ha posat en escena á Mollet son: *Llovido del cielo*, *La malvnsia de Siljes*, *La Carcajada*, *¡Tot cor!*, *La pasionaria* y *Rondó final*.

En totas s' han portat molt bé, havent agradat moltíssim als molletans qu' han omplert lo teatro entotas las representacions que 's han donat.—P. R.

Montbrío, 12 Setembre de 1891.

Sr. Director:

Lo dia 7 del actual se celebrá la festa major de aquest poble. Hi va anar la música del Oliva, de Reus, y la de Vinyols: se ballá en los dos cassinos, hi hagué torras, professó y també hi hagué *trayato*, com no falta qui diu aquí. L' esmentat dia se representá 'l drama de 'n Pitarra *Las joyas de la Roser* y la pessa *Un músich de regiment*; y 'l dia de la Mare de Deu, ó siga 'l següent, lo drama *Amor de madre* y la pessa de Ferrer y Codina *Las Carolinas*.

Los aficionats sembla que complasqueren als numerosos vehins y forasters qu' assistiren á la funció. perque van véurers molt aplaudits.

L' animació va ser més que regular.—A. R. V.

Cadiz, 10 Setembre de 1891.

Sr. Director.

Molt Sr. meu: Desde ma última á avuy, la companyia de nostre Teatro Principal, ha sufert cambis y modificacions, cosas totas que han redundat en benefici del públich gaditá.

Lo tenor Gambarelli tingué la desgracia de no agradar al públich y fôu sustituit per Signorini, cantánt de exquisit gust y dotat de veu espléndida y agradable, especialment en los aguts que son de una gran potencia.

Es lo dit Signorini molt jove, y ab las condicions artisticas que l' acompanyan, es innegable que está destinat á ésser un émulo de Gayarre y de Masini.

Debutá en *Hugonots* y son triunfo fou complert.

Lo tenor Varela, atacat de enfermetat en la garganta, será reemplassat per lo tenor Dante del Papa, que debutará dintre pochos dias.

La empresa, terminat lo primer abono, n' ha obert un altre per 10 funcions, en 5 de las quals pendrá parr la célebre Nevada, en sustitució de la Stromfeld, que ha acabat son compromís.

La Borelli va debutar en *Gioconda*. En un principi fou acullida ab molta reserva; pero en lo quart acte, lo públich fou fascinat pe 'l talent de la diva y allavoras l' éxit sigué franc y entusiasta.

La senyora Nevada cantarà *Barbero*, *Lucia* y *Lakmé*, acompanyada del tenor Dante del Papa y de nostre paísá lo baritono senyor Ventura, entre altres.

Continúan obtenint los favors del públich las senyoras Bulliciof y Landy, y los senyors Grani, Aragó, Ercolani y Ventura.

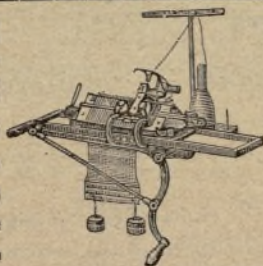
En la próxima, li donaré comte del aculliment que aquí obtinga la senyora Nevada.—Z.

L' hereu Bonich

(COSTUMS DE MONTANYA)

¿Que us pensen que n' erraba cap de tiro ell?
¿Que us heu cregut potsé qu' en tota la comarca hi havia un altre cassador de tanta sang freda, ni de tanta sort?

VICTORIA

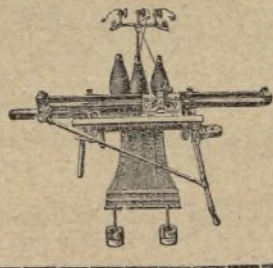
¡VICTORIA!

Es la máquina mes perfeccionada y la que proporciona la millor manera de guanyarse la vida á casa.

S' hi fan mitjas, calcetins, camisetas, y demés géneros de punt. Preus reduhits y ensenyansa gratis.

Para tota classe de datos, dirijirse al operari constructor
N. AGUSTI MANYOSA

Archs de Junqueras, 4. 1.º

CONCORDIA

Si d'algú podia dir-se que havia nascut predestinat, era d'ell, de l'hereu Bonich.

Perque fins ell anaba predicant per tot que quant era xich, en lloch de demanar lo pit de sa mare, ¿sabeu qué demanaba?... Una escopeta.

Y no us ne riguen, qu' encara qu' aquest detall es bo per' contar, com s' acostuma á dir, ell posa prou de rellèu la especialitat qu' era'l tal hereu per la cassera.

Res, era 'l primer: lo primer... y ¡xitón! que no 's pogués créurer que algun *guapo* se li gosés posar al costat.

Encara n' hi havia per estona avans no deixá véurer la cara 'l sol, que ja l' hereu Bonich y dos ó tres minyons més del vehinat, corrian tots avall per la serra de la Lligada, ab las armas al punt de dalt, seguint lo rástre de 'ls perdiguers. Y, ara salta aquest esboranch; ara aparta aquella verdissa de gatasas ó d' esbarzers; aquí rellicsa; mes enllá óbrat pas ab la culata entremitj d' unas matas de ridolta; quant no, púnxat cara y mans ab lo gatósam més alt y rebifat que cap dimoni de l' infern; aixís ves fent via cap al cim del turó proper, sens més esperansa que la de trobar un mal perdigot ó un cunill esgarriat, qu' encara no n' hi hauria per enllepolirte la llengua, com més per fé un bon arros.

Y ab tot y aixó ¿quí diria que tots aquestos perills, tot aquest bè de Dèu d' aspresas y *contras* que ofereix la cassera á montanya, tot aixó es mitja vida per l' hereu Bonich y sos companys; y sense *contras* ni aspresas ni perills ho trbarian á faltar?

Aquella matinada l' hereu Bonich s' havia alsat de bona lluna, y no paraba de fer tabola ab los minyons que l' acompayaban, ja malehint, ab renechs completament cómichs y especials d' ell, los óssos dels perdiguers y llebrers que no sentian cap rastre de res, y no sentintlo no 'ls posaban jestá clar! á tret ni una sola pessa, ja fent carotas al Cebriá, perque havia caigut al topar ab un roch, ó riguentse, com si no ho hagués fet de vuyt dias, de 'n Met de ca'l Borni, perque á cada pas s' havia de lligar la beta de las espardeñas.

—¡Res, cosas del Bonich! que solian dir los que 'l coneixian y sabian prou bé que, ó l' havian d' estobar á plantufadas, ó l' deixaban estar, quant li agafaba per aquell cantó, baldament las ganas de fer tabola li duressin fins á l' endemá al vespre.

Ja feya prop de duas horas qu'anaban en dansa 'ls cassadors, y 'ls companys de l' hereu Bonich, que no tenian de bon tros la resistencia d'ell, s' havian assegut á la soca d'una alzine, hont hi fey aun' ombra d' alló més maca, á cargolarne un de prim, quant los esvará un tiro á poch passos d' allá hont estaban reposant, que 'ls féu posar drets en un dir Jesus.

—¿Qué ha sigut?

—¿Qué hi há, noy?

—¿Quants n' has mort?

Aquestas preguntas foren fetas á crits y dirigidas pé'ls cassadors al indret d' ahont havia vingut lo disparo.

—¡Me caso ab Cristina!.. L' he errat, noys!.. Aixís un diable se me 'n dugués tota la maldat que duch demunt ¡me caso ab Cristina!..

Tots los companys de l' hereu Bonich, qui més,

qui menos, aculliren ab riallas, no aquella surtida estranya, sino la errada incomprendible que acababa de fer lo infalible tirador.

—¿Qué hi vols jugar que has carregat sense perdiguons?

—¡No pot ser, vaya, no pot ser!

—¡Vés qui ho haguera dit!

—¡Oh! y una llebra..! ¿L' hereu Bonich errar una llebra?... ¡Ja 't dich jo que...!

—Bé ¿que no callaréu may més, me caso ab Cristina sentada? ¿No us hi heu trobat may vosaltres, pocas soltas, á errá un tret?... Donchs jo m'hi he trobat ara, y... ¡s' ha acabat!.. ¡Ala!.. ¡En marxa! ¡Tú! Tè... Mustela. ¡Xs! Xs! xs!.. ¡Busca!.. ¡Ah, ja us ho prometo..! Si aném á dinar sens que jo hagi mort una cosa ó altra, diumenje que vé us pago café y puro á tots!..

—¡Ja está dit!—exclamá 'n Cebriá, ben persuadit de que si s' havia de refiar d' aquell café y puro, prou se quedaria sense.

—¡M' hi avinch!—afegi per altre canto 'n Met de ca'l Borni.

—M' está bé, hereu ¡aixís fós cada festa, jo 't fum!— digué un altre ab la mateixa convicció, poch mes ó menos, que 'n Cebriá.

L' hereu mentrestant ja havia obert la marxa altra vegada, arribant en quatre salts á un garrofer molt espés, ahont en altres ocasions hi havia trobat cassa en gran.

Los gossos no deyan res y seguian ensumant lo terreno.

Algun que altre de sos companys mataban un aucellot qualsevol, de tant en tant, y se 'l penjaban al sarró... quant no 's trobaban que 'ls gossos se 'ls empassaban, tot duhentlos á la boca y distretament.

No lluny del garrofer l' hereu vejé saltar un cunill mes que mitjanet.. y ¡pum!.. aquella vegada si que no va fer falla... L' animalet casi be no vá tenir temps de caure á terra, que ja un llebrer lo tenia ben agafat ab las dents y 'l portaba tot satisfet y cofoy á son amo.

Mes una sorpresa esperaba á l' hereu Bonich, á pocas passas de 'l garrofer hont acababa de matar al cunill.

Encara no alsá 'l cap d' haver recullit la pessa que li portaba 'l gos, quant se toparen los seus ulls ab los d' una minyona que li féu l' efecte d' una aparició celestial... ¡Miréu si n' havia d' ésser de xamosa!.. ¡Oh! y lo mes bó era qu' no la coneixia... No era pas del poble. ¡Vaya quin un ell per no saber lo que per allá hi havia de bó y millor!

—Be ¿que ja estás segur de no haverme fet mal, hereu?—li endressá per primer envit la minyona.

—No tindria pas perdó de Dèu, si jó t' hagués tocat un fil de la roba.

—Doncas á fé que si 't descuidas...

—Be, no t' espantis, dona... Méntres te belluguis ray... Ybé; ¿de qué rius desde que t' he trobat si 's pot sabé, minyoná?

—De tu.

—De mi? ¡Bona l' hem feta, Geroni!.. ¿Es á dir que jo faig riure?... Doncas no m' ho haguera cregut, ni que m' ho juresis.

—Potsé ja t' ho creurás un altre dia... Aném, adèu, que 's fa tart...

CÁPSULAS MORRUOL TÓNICH RECONSTITUYENTS

DEL DOCTOR PARELLADA

compostas de Morruhol (principi actiu del oli de fetje de bacallá)

PEPTONAT DE FERRO é HIPOFOSFITOS DE CALS Y SOSA

La gran popularitat que en poch temps han lograt las Cápsulas del Dr. Parellada y l' ús constant que 'n fan los metjes, son lo millor testimoni d' aquest remey eficaç y conegut ja en tot Espanya.

LAS CÁPSULAS TÓNICH RECONSTITUYENTS

s' administran ab éxit en las clinicas de la Casa de Misericordia, Casa de Caritat y en los hospitales de San'ta Creu y del Sagrat Cor, ahont han substituhit ab venatja al oli de bacallá, de tant difícil y repugnancia administració.

Preu de la capsa de 40 cápsuas, pessetas 2'50. Venta al en grós, farmacia d' Escrivá (Fernando VII): á la menuda, en totas las farmacias

— Escolta, si t' plau, filleta... ¡No te 'n vagis aixis! També, me caso 'm Cristina, vull que 'm diguis perquè...

— ¿Ab qui eurahonabas, heréu?

— ¿Que n' has de fé tu, trapassé? ¡Me caso...

— ¿Ab Cristina sentada, oy?

— ¡Ab Cristina sentada y dreta... y de cap per vall y tot!..

— Bé ¿que també l' has errat?...

— Y que l' haig d' havé errat... Massa que he tocat lo cunillot, jo 't foll!

— ¡Viva!! Noys, ja 'l veig... Miratel... Vaja, hereu has guanyat la posta!... Mira, es mitjdia!...

— Si que ha anat just ¿no fa?

— ¡Y tan just!.., Anemhi, anemhi!... Vés per hont nos perdém 'l café y puro 'l diumenje que vél!..

Arribá 'l diumenje vinent: Tots los companys de l' hereu Bonich se trobaban reunits ab ell al voltant de una de los taulas de l' únich café, ó siga l' únich hostal ab honors de café, de la vila.

Quant se trobaren á l' hora de surtir, cada hù anaba á pagá 'l seu café. A las horas l' heréu que crida al mosso y

— Té, noy, cobra per tots—li va dir, posantli á la mà una pesa de duas pessetas.

— ¡Ey! ¡aixó no val!—salta 'n Met—já te 'n guardarás prou de pagá per tots—

— Es clá que no ho has de fer... Tu vas guanyar la posta...

— ¿Qui us ho ha dit, babans, que l' he guanyada? ¡Perduda y ben perduda la tinch!

— Vaja, home... Déixat de brochs.

— ¡Es fals!

— ¡Ay me caso ab Cristina!... ¡Sembla que tractem ab nens aquí!... Escolteu... ¿May dirian qué tenia á las potas de darrera aquell cunill que vaig matar?.. Donchs hi tenia una beta lligada...

— ¿Y qué?

— ¿Y qué, papanatas acabat?.. Que aquella beta li havia lligada la minyona que vaig trobá en lo garrofer... Perque aquell cunill era séu, y li havia fugit!..

Una gran rialla aixordá á tots los concurrents á l' hostal.

No cal dir que 'l mosso cobrá de l' hereu Bonich lo café y puro de tots los seus companys.

RAMÓN MATEU.

REUNIONS PARTICULARS

LOPE DE VEGA.— Grat recort conservarán quants assistiren á la funció extraordinaria que aquesta Societat celebrá diumenge á la tarde, dedicada á la memoria del malagüanyat actor don Lleó Fontova.

Se posá en escena baix la direcció dels Srs. Sanz y Sabat, lo precios drama *Las joyas de la Roser*, ab desempenyo casi notable, y tant ajustat, que signé un verdader triomf pera tots los intérperes, que ho eran la Sra. Sanlleí, com aixis mateix los

Srs., Sabat Sanz, Roig, Mercader, Marqués, Llimona y Galofré.

La distingida concurrencia que omplia la sala—platea, los obligá ab continuos aplausos, á presentarse al palco escénich tres vegadas al final del primer acte, cinch al del segon y set al terminar la obra, en quin moment va créixer de punt la ovació, fins que 'l Sr. Sanz, extraordinariament emocionat, digué aquestas ó consemblants paraulas:—«No creyem ésser mereixedors de tants aplausos com se 'ns han tributat durant la representació. Poch hem fet; creyem arribar á més, animats per aquesta ovació que ab satisfacció rebem per creuerla dedicada al malograt actor, gloria del teatro catalá, D. Lleó Fontova.»

Acabada la representació del drama, los espressats senyors donaren lectura á poesias dedicadas al inolvidable actor, originals dels Srs. Frederick Soler, Apeles Mestres, Joseph M. Feliu, Sabat y Prieto, que foren molt aplaudidas.

Posá fi á tant important funció la pesa *Cura de moro*, que obtingué un acertat desempenyo per la Sra. Sanlleí y los Sr. Sabat, Alvaro, Marques, Oliver, J. Sanchez y Llimona.

En tot se notá una organizació digna d' aplauso pera que resultés un aconteixement la funció d' aquest dia. Tots quants hi prengueren part portaban glassa de dól al bras. En la sala s' hi colocá un retrato endolat del inolvidable Fontova y al entrar, la concurrencia signé obsequiada ab uns retratos representant tipos del apreciat actor.

Rebin organizadors y executants la enhorabona de que s' hau fet mereixedors al honrar aixis la nostra escena patria.

J. XIMENO.

SOCIETAT LAURIA.—Aquesta important Societat doná lo diumenge, dia 13 del corrent, una funció composta de las pessas *A só de tabals...*, *A primera sangre*, *Roncar despierto* y *Sébas al cap*.

En la primera de ditas obras estigueren molt be en sos respectius papers las Srtas. Baladia y Ayala y los Srs. García, Piqueras, Escayolo, Freixas (J.) y Vara, sobressurtint principalmente lo Sr. Escayola per lo bè que desempenyá lo difícil paper de *Jamat*. La segona estigué ben representada per tots los que hi prengueren part; en la tercera de las citadas pessas feu riurer molt á la concurrencia lo Sr. Freixas (J.) y l' acompañaren molt bè las Srtas. Baladia y Ayala y 'l Sr. Desclapes.

Se representá per final la comedia catalana *Sébas al cap*, en la qual son dignes de menció los Srs. Piqueras y Font per lo ben caracterisats que estigueren en son respectius papers de *Masini* y *Calderón*. Los Srs. Desclapes y Cuspinera nos feren un *Metje* y *Calvo* com cal, secundantlos molt bè la Srta. Baladia y 'ls Srs. Carbonell, Antoli y Piqueras. D' aquesta pesa se tingue que repetir la escena que representa 'l ensaig general, acallant aixis los aplausos de la concurrencia.

Nostre aplauso al Sr. Joan Escayola per la bona direcció de las citadas pessas.

Doná fi á la citada funció un animat ball de Societat en obsequi al *bello sexo*.—F. M.

CONSTRUCCIÓN DE TEATROS SERVEY COMPLERT Y BO

pera guardarropias

Per informes y detalls, dirijirse al fuster del carrer de Caspe, 75,
al costat de la botiga de comestibles

BARCELONA

Polvo de jabon perfumado

— PARA AFEITAR —

DE FÁBRICA

DE RAMON PUIG Y HUMBERT

Calle del Sauco, n.º 1. CANET DE MAR

Paquetes de peso 400 gramos á 1 peseta cada uno y al por mayor 25 por ciento de bonificación,

SALÓ DE DESCANS

Per excés d' original no podem posar grabat en aquest número.

* * * Tenim entés que 'l Sr. D. Rosendo Arús y Arderiu (e. p. d.), hr deixat entre sas disposicions testamentarias, una pera que s'estableixi en la casa de que era propietari y en la qual vivia (situada en lo passeig de S. Joan), una biblioteca pública, que s'instalará en lo pis principal, llegant á tal objecte tots sos llibres y manant que 'l producte de lloguers dels pisos restants, serveixi pera sostenir la expressada biblioteca.

Molt digna d' elogi es semblant idea que desitjem no tardi á ésser plantejada.

* * * En lo teatro Tamberlick, de Vigo, tingué lloch la setmana passada lo concurs musical que s' hi celebra cada any, ab l' objecte de procurar lo foment de la música nacional. Entre los molts premis oferts y casi tots deserts, obtingué 'l primer per unanimitat, nostre paisá lo conegut mestre compositor D. Eusebi Bosch, ab un inspirat coral á quatre veus, qual execució fóu objecte d' una gran ovació, tenintse que repetir, y mereixent dels diaris d' aquella ciutat elogis que fan molt favor á nostre amic, á qui felicitem per tal motiu.

* * * La empresa del teatro de Mataró ha publicat ja la llista del personal, en la que hi veyem ab gust los noms dels artistes catalans, la aplaudida primera dama donya Antonia Verdier y 'ls joves actors senyors Guilemany y Tubau. Será director don Ricardo Valero y també hi ha contractat lo senyor Huertas.

* * * Ha mort lo senyor don Agustí Vinyals y Berenguer, persona apreciabilissima y reputat adornista que 's dedicaba á la construcció d' envelats y á servir la guardarropia de nostres principals teatros. Lo senyor Vinyals era digne d' apreci baix tots conceptes y aixó fa que sa mort hagi sigut més sentida.

Descansi en pau, y rebí sa familia la expressió de nostre sentiment.

* * * A Sabadell s' anuncia la publicació d' un nou setmanari catalá, «La cotorra». Si parla clá, parlará clá y catalá. Visca molts anys.

* * * Diumenje comensará en Gracia, en lo teatro del Foment Protector, la nova temporada, actuanthi la companyia que dirigeix lo primer galan dou Alfonso Llonch y de la que forma part la aplaudida dama senyoreta Garrigós qu' estava fa poch en Calvo-Vicó ab la companyia valenciana del senyor Llorens. Están disposadas las obras *El sombrero de copa* y *Pepa la frescachona*.

* * * La temporada del teatro Romea s' inaugurarà ab lo celebrat drama del senyor Soler *La ronedalla del infern*.

* * * Avuy dona son benefici en lo Tivoli la distingida artista senyora Montañés, havent escullit las obras *La africanita* (qual estreno va esbalotar en Madrid) y *Pan de flor*.

Se prepara un plé, com sempre que la senyora Montañés fa benefici.

* * * Nos han visitat «La Revista de Sabadell» y «El vijia manresano». Queda establert lo cambi ab tan apreciables colegas.

* * * Segons se diu, lo conegut empresari senyor Pou tindrà á son càrrech desde Octubre pròxim lo teatro del Saló, en S. Andreu, y 'l de Lope de Vega, que hi ha al carrer del Rosal.

CAVILACIONS

MUDANSA ANAGRAMÁTICA

Lo tot mon cor va ferir
'sent jo jove á Tot estantme,
perque, estanthi, allá vejí
l' hermosa que va aná á mi,
ab ulls de tot, encisantme.

ROCH PALET DE RIERA.

XARADA.

Part de 'l Globo es ma primera,
y consonant ma segona;
nota musical tercera;
la total, un nom de dona.

F. ISERN.

Soluciones á las cavilaciones del número 45

Mudansa: VA, VE, VI.

Poblema: 77 y 7/7.

Trenca-closcas: EUDOXIA.

Xarada: FALERA.

Ningú ha enviat totas las soluciones.

Als qui envihin, endevinadas, las del present número y del Rosal: á vosté de la setmana entrant, se 'ls regalará un excemplar de la comedia *La vocació*, de D. Alfred Moragas.

Correspondencia particular

J. M. (Vilafranca), J. M. Feliu, E. Vazquez, J. Palmer y Pagés y V. Jaumat; aprofitarem part de lo enviat.—Ruch Nafrat: va be y la veurá.—Emili Mestres (Vilfranca) hem enviat per correu «Bocetos literarios»: si no ho ha recullit, recullihó en aqueixa Administració de correus.—A. Rosal: á vosté si 'ns diu las senyas, també l' hi enviareu.—A. Rius Vidal: no va prou bé.—U. P. (Borjas) hem rebut alló

Contaduría y administració

Haventse rebut algunas cartas de constants compradors de LO TEATRO CATALA, que, per estar durant l' estiu fóra de Barcelona, no han adquirit los números dels mesos ultims, y considerant que potsé altres de nostres favoreixedors se trovan en igual cas, aquesta Administració t' el gust d' anunciar que á tothom que desitji completar la colecció y tenir tots los fulls de *Lo castell y la masia*, se li vendrán, á preu de 10 centims cada un; aixó es, sense augment, tots los números que 'ls fassin falta, los quals podran comprar en la Administració, y además, en «El Ingenio» (Raurich, 6) ó en la rellotjeria de Ximeno (Unió, 2).

A las personas que se suscriguin per un any, se 'ls regalará los expressats números publicats durant l' estiu.

Tipografía Susany y Compañía Muntaner 36.—Teléfono 873

LA GRAN EXPOSICIÓN

poema festiu en XXV cants y escrit en varietat de metros per

* JOHN MOLAS Y CASAS *

Un tomo de 270 planas ilustrat ab 210 dibuixos y grabats de R. MIRÓ FOLGUERA
3.ª edició.—Preu, 5 pessetas.—Se ven en las librerias y en la Admintració de la Galeria Molas y Casas,
Hospital, 12 y 14, 2.º—BARCELONA